ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ
В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Інформаційний матеріал:
ХТО НАЛЕЖИТЬ ДО БЛИЗЬКИХ ОСІБ?

Близька особа — це не лише член сім'ї, для цілей антикорупційного законодавства поняття «близькі особи» охоплює значно ширше коло людей.

Правильне розуміння цього переліку має практичне значення під час декларування, призначення на посаду, роботи з персоналом, прийняття управлінських рішень, здійснення контрольних заходів, розгляду звернень, роботи з контрагентами та виявлення конфлікту інтересів**.**

Відповідно до абзацу четвертого частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання корупції», до близьких осіб належать **члени сім'ї суб'єкта декларування, а також визначене Законом коло родичів та інших осіб**.
🔗**https://salo.li/3677Bd3**

Хто є близькою особою?

Категорія	**Хто належить**	**Чи має значення спільне проживання?**
Подружжя	Чоловік / дружина	Ні
Діти	Син / дочка до досягнення повноліття	Ні
Батьки та інші родичі	Батько, мати, вітчим, мачуха	Ні
Діти та прирівняні особи	Син, дочка, пасинок, падчерка	Ні
Брати та сестри	Рідний брат, рідна сестра, двоюрідний брат, двоюрідна сестра	Ні
Брати та сестри подружжя	Рідний брат / рідна сестра чоловіка або дружини	Ні
Інші родичі	Дід, баба, прадід, прабаба, онук, онука, правнук, правнучка	Ні
Бічні родичі	Племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка	Ні
Родичі подружжя	Тесть, теща, свекор, свекруха	Ні

Родичі дітей	Зять, невістка, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки)	Ні
Усиновлення	Усиновлювач, усиновлений	Ні
Опіка та піклування	Опікун, піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням	Ні
Інші члени сім’ї	Особи, які одночасно спільно проживають, пов’язані спільним побутом та мають взаємні права й обов’язки	Так, є однією з обов’язкових ознак

Розмежування: «близька особа» і «член сім’ї»

Ситуація	Близька особа?	Член сім’ї для цілей декларування?
Чоловік / дружина	✅	Залежно від визначених Законом критеріїв
Неповнолітня дитина	✅	✅
Двоюрідний брат	✅	❌ Не лише через факт спорідненості
Рідна сестра чоловіка / дружини	✅	❌ Не лише через факт спорідненості
Баба / дід	✅	❌ Не лише через факт спорідненості
Племінник / племінниця	✅	❌ Не лише через факт спорідненості
Особа, яка проживає разом із суб’єктом	Не обов’язково	Може бути — якщо наявні всі встановлені Законом ознаки
Особа, яка просто орендує житло у суб’єкта	Не через сам факт оренди	❌

Коли варто перевірити ситуацію на конфлікт інтересів?

Ситуація	На що звернути увагу
👫 Близька особа працює у ГУ	Чи має працівник службові повноваження щодо цієї особи?

🏢 Близька особа є ФОП / керівником підприємства	Чи розглядає працівник питання щодо цього ФОП або підприємства?
📄 Працівник погоджує документи близької особи	Чи має він повноваження приймати або погоджувати рішення?
💰 Працівник впливає на преміювання близької особи	Чи може приватний інтерес впливати на службове рішення?
⚖️ Працівник бере участь у перевірці / контролі щодо близької особи	Чи створює особистий зв’язок приватний інтерес?
👔 Керівник має близьку особу у прямому підпорядкуванні	Необхідно перевірити дотримання ст. 27 Закону та наявність конфлікту інтересів
❓ Є сумнів щодо наявності конфлікту	Не приймати рішення навмання — звернутися за консультацією до Сектору

«Неочевидні» близькі особи»

Не забудьте про них	Приклад
Двоюрідний брат / сестра	Двоюрідний брат є близькою особою навіть якщо проживає в іншому місті
Брат / сестра чоловіка або дружини	Рідний брат дружини також є близькою особою
Племінник / племінниця	Родинний зв’язок зберігає значення незалежно від спільного проживання
Дядько / тітка	Рідний дядько або рідна тітка належать до близьких осіб
Зять / невістка	Чоловік дочки або дружина сина є близькими особами
Тесть / теща / свекор / свекруха	Батьки чоловіка або дружини належать до близьких осіб
Батько / мати дружини (чоловіка) сина (дочки)	Спорідненість через подружжя дитини також прямо охоплюється Законом

⚠️ ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО ДЛЯ ПРАЦІВНИКА ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ?

1. Конфлікт інтересів

Наявність близької особи **може створювати приватний інтерес**, якщо службові повноваження працівника стосуються цієї особи.

Наприклад: **працівник Головного управління → його двоюрідний брат → ФОП/керівник підприємства → питання якого розглядає цей працівник.**

Або:

керівник → його близька особа є працівником → керівник приймає рішення щодо преміювання, заохочення, дисциплінарної відповідальності тощо.

Однак важливо розуміти: **сам факт родинного зв'язку ще не означає автоматичної наявності конфлікту інтересів у будь-якій ситуації.** НАЗК звертає увагу, що для встановлення конфлікту інтересів необхідно оцінювати сукупність обставин: чи існує приватний інтерес, чи має особа відповідні службові повноваження та чи може вона приймати рішення або вчиняти дії з відповідного питання.

Правило:*Близька особа + приватний інтерес + відповідні службові повноваження = ситуація, яку необхідно перевірити на наявність конфлікту інтересів.*

2. Обмеження щодо спільної роботи

Стаття 27 Закону встановлює обмеження щодо спільної роботи близьких осіб. Зокрема, для визначених Законом категорій осіб забороняється мати у **прямому підпорядкуванні** близьку особу або бути прямо підпорядкованим близькій особі.

Тому під час призначення, переведення чи зміни структури підпорядкування необхідно враховувати не лише назву посади, а й **реальний характер службової залежності**.

НАЗК окремо наголошує, що ситуація прямого підпорядкування близької особи може одночасно створювати потенційний конфлікт інтересів.

3. Декларування: «близька особа ≠ «член сім'ї»

Це одна з найпоширеніших помилок.

Не кожна близька особа є членом сім'ї для цілей електронного декларування.

Наприклад, двоюрідний брат прямо належить до близьких осіб за Законом, але сам по собі цей факт не означає, що його необхідно зазначати в декларації як члена сім'ї.

Для декларування застосовується саме визначення «члени сім'ї», а не весь перелік близьких осіб.

Тому перед заповненням декларації потрібно окремо визначити:
1. Чи є особа близькою?
2. Чи є вона членом сім'ї відповідно до Закону?
3. Які саме відомості про неї підлягають декларуванню?

АЛГОРИТМ ДЛЯ ПРАЦІВНИКА

Якщо під час виконання службових повноважень ви з'ясували, що питання стосується вашого родича або іншої близької особи:

КРОК 1

Визначте, чи є ця особа близькою відповідно до статті 1 Закону.

⬇️

КРОК 2

З'ясуйте, чи маєте ви приватний інтерес у цій ситуації.

⬇️

КРОК 3

Перевірте, чи входить відповідне питання до ваших службових повноважень.

⬇️

КРОК 4

Оцініть, чи може виникнути потенційний або реальний конфлікт інтересів.

⬇️

КРОК 5

Не приховуйте ситуацію та своєчасно повідомте про конфлікт інтересів у випадках, передбачених Законом.

Стаття 28 Закону зобов'язує відповідних осіб вживати заходів щодо недопущення виникнення конфлікту інтересів, повідомляти про його наявність не пізніше наступного робочого дня та вживати заходів щодо його врегулювання.

💡 ПАМ'ЯТАЙТЕ

Близька особа — це не лише той, хто живе з вами під одним дахом. Перелік близьких осіб визначений безпосередньо законом і є значно ширшим за звичайне побутове розуміння слова «родич». Якщо ви знаєте, що службове питання стосується вашої близької особи — не чекайте, поки ситуація перетвориться на проблему.

Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області
Сектор з питань запобігання та виявлення корупції
Херсон
2026